

AKADEMIJA ZA GLASBO UNIVERZE V LJUBLJANI – 80 LET: 1919–2019

LEON STEFANIJA
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
leon.stefanija@ff.uni-lj.si

Koter, Darja. (2020). *Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani – 80 let: 1939–2019*. Znanstvena založba Filozofske fakultete; Akademija za glasbo.

Obstajajo knjige, ki znova obravnavajo določeno problematiko, in obstajajo tiste, ki se z neko vsebino soočajo prvič. Čeprav je bila vsebina glasbenega šolstva večkrat deležna pozornosti raziskovalcev, je treba novo knjigo Darje Koter *Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani – 80 let; 1939 – 2019* označiti kot tisto, ki se prvič sooča z analizo delovanja Akademije za glasbo.

Seveda delo ni prvo, ki se loteva analize glasbenega šolstva. Po knjigah Cveta Budkoviča *Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem I in II* (1992, 1995) je tudi zbornik o Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana,¹ ki ga je sooblikovala tudi avtorica pričajuče knjige, ena temeljnih študij zgodovine glasbenega šolstva pri nas. Seveda ne kaže pozabiti še vrste prispevkov med seminarskimi, diplomskimi in magistrskimi nalogami pa tudi priložnostnih prispevkov, ki se ukvarjajo z zgodovino posameznih glasbenih ustanov pri nas. Toda nova knjiga o zgodovini Akademije za glasbo Darje Koter je temeljit vpogled v delo najvišje glasbenopedagoške ustanove pri nas, ki je pred drugo svetovno vojno začela z izobraževanjem poklicnih glasbenikov. Akademija za glasbo, ustanovljena leta 1939, je namreč tista ustanova, ki je ne le olajšala, temveč tudi omogočila obstoj poklicnega glasbenega življenja v Sloveniji: pred ustanovitvijo Akademije za glasbo so bili poklicni muziki primorani na študij v tujini, ustanove pa na »uvoz« glasbenikov, izobraženih zunaj domovine. In prispevek k poznavanju delovanja ustanove, ki nam je dala večino glasbenikov, s katerimi se ponašamo danes, je vsekakor pomemben za poznavanje preteklosti lastne glasbene kulture.

Knjiga je kronološko logično razmejena na naslednje glavne kulturnopolitične enote: uvodnim besedam sledijo poglavja o predzgodovini Akademije za glasbo (»Glasbeno šolstvo na Slovenskem do leta 1939«), delovanju Akademije od začetkov do konca druge svetovne vojne (»Glasbena akademija od 1939

1 Stefaniya, L., in Zorko, S. (ur.). (2019). *Med ljubeznijo in poklicem: sto let Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana* (1. c-izd.). Znanstvena založba Filozofske fakultete.

do 1945«), nato delovanju v socialistični Jugoslaviji (»Akademija za glasbo v socialistični Jugoslaviji (1945–1991)«) in obdobju po osamosvojitvi Slovenije (»Akademija za Glasbo v samostojni Sloveniji (1991–)«). Podpoglavja zgovorno začrtujejo pojave, ljudi in dogodke, ki so zadevali in zadevajo delovanje Akademije za glasbo. Vsako podpoglavje prinese jasen, pregledno začrtan in izpeljan niz pripovedi o zgodovinskih procesih, ki so sooblikovali delovanje Akademije za glasbo. Zanimivih podrobnosti je veliko. Proces preobrazbe glasbenega šolstva po vertikalni navzgor je nenazadnje enako zanimiv proces kot katera koli druga pot do novih spoznanj in dosežkov, ki jih poznamo v kulturi. Naj omenim samo nekaj drobcev iz knjige. Čeprav je bil že leta »1930 sprejet zakon o univerzah, veljaven za vso državo, so vzporedno s trenji med slovenskimi intelektualci in beograjskimi političnimi veljaki« (str. 37), si je bilo treba do ustanovitve prizadevati skoraj desetletje! Zgovorni so tudi podatki o tem, kako se je do danes formalno spremenil pogled na študij: če je bil sprva začrtani program vezan na oddelke »1. kompozicija in dirigiranje, 2. koncertno in operno petje, 3. klavir, 4. violina, 5. violončelo, 6. orgle, 7. gledališka umetnost (dramska in operna) ter 8. oddelek za profesorje glasbe« (str. 42), je po današnji zasnovi študij glasbe tako rekoč samogenerativen, saj Akademija za glasbo ponuja temeljni usmeritvi, ki ne pripuščata drugih »pogledov« na glasbeno izobraževanje mimo umetniškega in pedagoškega: »Glasbena umetnost [... in] Glasbena pedagogika«. ² Obe zgodovinski točki procesa formalnega preoblikovanja študija zgovorno ponazarjata poslanstvo akademije, ki združuje različna znanja in veščine o glasbi: poleg *ustvarjalnosti* tudi proces učenja *ustvarjanja* in poustvarjanja. »Programska redukcija« z osmih področij na dve skupini znanja ob ustanovitvi – na ustvarjalnost in poučevanje – je vsekakor zgovoren tektonski pomik v razumevanje poklicnega delovanja glasbenikov. In kdo bi rekel, da je bilo na začetku delovanja Glasbene akademije največ zanimanja za pevsko kariero (str. 55) ...

Skratka, knjiga Darje Koter prinese mnogo drobcev zgodovine šolanja poklicnih glasbenikov. Ob tej priložnosti ne kaže navajati vseh vsebinskih podrobnosti, ki pritegnejo bralčevo pozornost. Veliko jih je. Knjiga namreč ne prinaša samo vpogleda v arhiv Akademije za glasbo, temveč je avtorica imela veliko dela tudi s pridobivanjem podatkov iz domačih arhivov vrste sodelavcev Akademije. Tudi slikovne priloge – fotografije – privlačijo. Segajo od portretov glasbenikov do skenov *izvestij*, kot so imenovali letna poročila. V celoti pa je na vsakem koraku očitno dejstvo, da je Darja Koter temeljito prečesala arhiv Akademije za glasbo, ki je v precej neurejenem stanju, in nabrala manjkajoče podatke zanj na različnih koncih. Tudi njena monografija o Akademiji za glasbo je na dveh koncih. Ko boste brali knjigo, ne pozabite, da je seznam vseh, ki so povezani z Akademijo, na spletni strani <https://sl.wikipedia.org/>

2 Na drugi stopnji bolonjskega študija je prav tako informativna nadaljnja delitev obeh glavnih presečišč glede na *pedagoškost*: »Instrumentalna in pevska pedagogika« ter »Glasbeno-teoretska pedagogika«.

wiki/%C5%Aotudenti_in_zaposleni_na_Akademiji_za_glasbo_Univerze_v_Ljubljani. Čeprav je seznam oseb Akademije za glasbo v knjigi odsoten, je ta del avtoričine raziskave sestavni del publikacije – in zgodovinskega spomina na akademsko izobraževanje v glasbi.

Knjiga, ki je vredna branja. In vredna spodbuda za nadaljnje raziskovanje bogate glasbene krajine danes. Mimo vsebine, ki jo knjiga Darje Koter temeljito prikaže, besedilo namreč spodbuja tudi k nadaljnji raziskavi ustanov glasbenega šolanja pri nas. Mednje seveda ne sodijo samo tiste, ki se ukvarjajo z izobraževanjem glasbenikov, temveč so pomembni tudi mediji, ki umetniška dejanja posredujejo poslušalcem. Ta del študije, ki bi prinesel učinke ne samo akademskega, temveč vsakršnega institucionaliziranega ukvarjanja z glasbo, raziskovalce glasbe vsekakor še čaka. Knjiga *Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani – 80 let: 1939–2019* pa je vsekakor lep prispevek k poznavanju naše najvišje glasbene ustanove, njene preteklosti in sedanjosti, ki ga bo mogoče z leti nadalje dopolnjevati.